СМІ І КУЛЬТУРНЫЯ КАШТОЎНАСЦІ: КРОПКІ НАД «І»

На «Славянскім базары» абмеркавалі стан сучаснай культуры і мастацтва славянскіх краін. Удзел у круглым стале «Культура і мастацтва як крыніца развіцця духоўна-маральных каштоўнасцяў. Роля СМІ ў фарміраванні агульнай культурнай прасторы славянскіх народаў», які зладзілі Міністэрства інфармацыі, Міністэрства культуры Беларусі і РВУ «Выдавецкі дом «Звязда», узялі прадстаўнікі органаў дзяржаўнага кіравання, рэспубліканскіх і рэгіянальных СМІ, дзеячы культуры і мастацтва.

Fest-sby.by

УЗДЫМАЦЬ прафесійным колам у межах фэсту надзённыя пытанні культурнай галіны, даваць на іх адказы, прапаноўваць ідэі аб супрацоўніцтве — гэта ўжо традыцыя. Сёлета на першы план выйшла тэма культурнай разнастайнасці і адзінства славян: што робяць у гэтым кірунку дзеячы культуры і якое адлюстраванне атрымліваюць у газетных публікацыях і на інтэрнэт-прасторы, у тэле- і радыёэфіры?

— Апошнім часам на тэрыторыі ўсходнеславянскіх дзяржаў чамусьці не вельмі модна стала гаварыць пра тое адзінства, якое ў нас калісьці было, пра нашы агульныя карані, гэта тэма чамусьці гучыць не так заўважна, як павінна. Але ў нас найбагацейшая агульная культура, а таму ёсць што захоўваць і развіваць і пра што гаварыць, — адзначыў **першы намеснік міністра інфармацыі Павел ЛЁГКІ.**

Народны артыст Беларусі Анатоль ЯРМОЛЕНКА падкрэсліў, што лічыць вельмі важным захаваць атмасферу ўзаемаразумення, душэўнай цеплыні і блізкасці, якія былі закладзеныя на «Славянскім базары» ад пачатку яго існавання. «Для творчага чалавека тое, што адбываецца на фестывалі, і складае сэнс жыцця. Для гэтага мы ўсе сюды прыязджаем — прадставіць гледачу новыя праекты, новыя і найлепшыя песні», — дадаў Анатоль Ярмоленка.

«Я на фестывалі ўпершыню, — прызналася **расійскі рэжысёр і прадзюсар Ліна АРЫФУЛІНА**, дзякуючы якой убачылі свет вядомыя тэлепраекты «Фабрыка зорак», «На ўвесь голас» і шэраг іншых. — Шчыра скажу, што аб гэтым шкадую, бо разумею, колькі часу і магчымасцяў упушчана. Але я ўжо адчула дух фестывалю, у якім няма пафасу, і перад жывым гукам усе роўныя, убачыла бездакорную арганізацыю на ўсіх узроўнях, і бачу магчымасці для супрацоўніцтва». «Фестываль стаў брэндам, мультыкультурным праектам, які аб'ядноўвае розныя народы. І ў гэтым яго значэнне і адметнасць. Бо патрыятызм, любоў да Радзімы — з'ява выдатная, а вось замыканне ў сваёй невялікай культурнай прасторы, адмежаванне ад навакольнага свету — негатыўная сучасная тэндэнцыя, якую трэба пераадольваць, у тым ліку і нам, журналістам», — падзяліўся меркаваннем **дырэктар прадстаўніцтва МДТРК «Мір» у Беларусі Уладзімір ПЯРЦОЎ.**

Старшыня Міжнароднага фестывалю вакалу і музыкі для моладзі «Riga Symphony» Алена ШВІЛПЕ (Латвія) зазначыла: «Ваш фестываль — унікальная з'ява, аналагаў якой у Еўропе я не ведаю, уражальны творчы кангламерат, у якім усё гучыць, сачыняецца і паказваецца на шматлікіх выставах. Я настолькі «загарэлася» ўбачаным, што ўжо двойчы праводзіла нацыянальны адбор на конкурс маладых выканаўцаў, а налета планую агульны прыбалтыйскі адбор для Літвы, Латвіі і Эстоніі».

Выканаўчы віцэ-прэзідэнт Сусветнай Асацыяцыі фестываляў (WAF), дырэктар фэстаў «Ezerski Biseri» і «Asterisks» у Македоніі Мар'ян КАТАРОСКІ звярнуў увагу на нарастаючую праблему сучаснага фестывальнага руху: «Сёння такія мерапрыемствы часта ладзіць, прабачце, і жук, і жаба, і якасць далёка не заўжды адпавядае заяўленаму ўзроўню. Таму, я лічу, надзвычай важна, што «Славянскі базар» падтрымліваецца дзяржавай і дэманструе той міжнародны ўзровень, да якога трэба імкнуцца».

Неабходнасць падтрымліваць адзін аднаго і больш цікавіцца культурнымі нататкамі суседзяў стала цэнтральнай тэмай прамовы **культуролага, аўтара музычных тэле- і радыёпраграм Мікалая ТЭКЕЛІЕВА**, які ўжо не першы год узначальвае творчую дэлегацыю Балгарыі. «Каго вы ведаеце з балгарскіх артыстаў? — звярнуўся ён да прысутных. — У найлепшым выпадку Кіркорава, нават Лілі Іванаву не згадаеце? Тое самае будзе і ў Балгарыі, калі спытаць, каго ведаюць з беларускіх артыстаў. На сёння наша міжкультурнае супрацоўніцтва вельмі слабае. І гэта, я лічу, праблема, у якой вінаватыя і мы, калегі-журналісты: мы мала гаворым пра іншыя славянскія народы, пра іншыя культуры. Трэба зноў рабіць крокі насустрач адзін аднаму».

Унесла пэўныя заўвагі і **старшыня Віцебскага абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі Тамара КРАСНОВА-ГУСАЧЭНКА.** На яе думку, варта шырэй прадстаўляць і ў культурнай прасторы наогул, і на фестывалі ў прыватнасці, літаратуру: «Фестывалі і конкурсы, якія праходзяць у нашай краіне, у асноўным музычныя. Але ж раней паэтычныя канцэрты збіралі мноства слухачоў, цэлыя стадыёны. І вельмі хацелася б, каб на «Славянскім базары» таксама з'явіліся пляцоўкі для літаратуры».

А вось **рэдактар газеты «Культура» Ілья СВІРЫН** звярнуў увагу калег на такі аспект, як падача матэрыялу: «Многія творчыя асобы, сярод якіх нават жывыя класікі, скардзяцца ў размовах на недахоп увагі. Прычым гэта датычыцца не дыфірамбаў, яны якраз гучаць вельмі часта, а крытыкі — у сэнсе сапраўднай цікавасці да творчасці, глыбокага і ўдумлівага яе аналізу». «Мала захаваць фестываль, яго трэба развіваць і зрабіць такі прадукт, які будзе цікавы ўсяму свету, незалежна ад геаграфіі, — лічыць **папулярны артыст і тэлевядучы Іван ВАБІШЧЭВІЧ.** — Маё пажаданне — каб «Славянскі базар» захаваў культурныя традыцыі, але пры гэтым стаў больш модным і «фірменным».

Генеральны дырэктар расійскага інфармацыйнага агенцтва InterMedia Яўген САФРОНАЎ адзначыў, што сусветны трэнд — паскоранае развіццё культуры і медыя, якія зрабіліся літаральна інфармацыйнай зброяй у барацьбе за грамадскую думку. «Даныя найноўшых даследаванняў у гэтай галіне паказваюць, што самы ўплывовы кантэнт утвараюць замежныя карпарацыі. І адзіны спосаб перамагчы іх і захаваць нацыянальную культуру — нарошчваць дзяржаўную прысутнасць, рэалізоўваць у сферы культуры і медыя дзяржаўныя рашэнні і нават кантроль, які неабходна ўзмацніць у дзясяткі разоў».

— Падводзячы вынікі нашай вялікай размовы, асабіста я прыходжу да высновы, што трэба не толькі разумець сучасныя культурныя і інфармацыйныя тэндэнцыі, але і ўкладваць усю душу і розум у тое, што робіш, — будзе гэта мастацкая творчасць альбо матэрыял пра яе ў СМІ, — рэзюмаваў мадэратар круглага стала — **дырэктар — галоўны рэдактар РВУ «Выдавецкі дом «Звязда» Павел СУХАРУКАЎ.** — Давайце працаваць разам, бо культура і медыя ідуць побач. Нездарма існуе жарт, што калі пра цябе не напісалі ў стужцы навін, то цябе не існуе ў прыродзе.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

■ На сцэне

ДУХМЯНАСЦЬ АДНОЙ ХВІЛІНЫ

Сюжэт знакамітага фільма, расказаны сродкамі балета

Як вядома, па венах жанчын цячэ трагедыя, і новая пастаноўка Музычнага тэатра гэта пацвярджае. Нават больш: балет Алега Хадоскі «Тытанік» — прэм'ера адбылася 12 і 13 ліпеня — гэтай жаночай якасцю абумоўліваецца. Таму што не было б невытлумачальных драматычных прыпаданняў галоўнай гераіні да сцяны — не было б падстаў для фатальных матываў у музыцы, халоднай пагарды і гарачых абдымкаў у харэаграфіі, пачуцця незваротнасці ў ледзяным візуальным абыгрыванні катастрофы. У рэпертуары тэатра такім чынам з'явіўся відовішчны балет, які распавядае знакамітую гісторыю перапыненага кахання, — і гэта, праўда, пачуццёва, прыгожа, драматычна. Але.

Услед за прэм'ерай спектакля з нацыянальным вектарам (не так даўно на гэтай жа сцэне ўпершыню паказалі пастаноўку «Жыццё і смерць Янкі Купалы») Музычны тэатр пераключыўся на сюжэт інтэрнацыянальны. Самы шырокавядомы з патанулых караблёў Тытанік неаднаразова станавіўся месцам дзеяння мастацкіх твораў. Стаў і гэтым разам, хоць тут маецца на ўвазе нават не знакамітае судна, а знакамітая гісторыя, напісаная і ўвасобленая рэжысёрам Джэймсам Кэмеранам у адным з самых паспяховых фільмаў свету. Бюджэт карціны «Тытанік» склаў дзвесце мільёнаў долараў, яна атрымала адзінаццаць статуэтак «Оскар», больш за дзесяць гадоў лічылася самым касавым фільмам сусветнага кінематографа. Хто не ведае, як аднойчы на караблі, што павінен патануць, успыхнула каханне дзяўчыны з вышэйшага саслоўя, якая збіраецца выйсці замуж за заможнага мужчыну, з простым хлопцам з трэцяга класа.

Музычны тэатр узяўся за тэатральнае ўвасабленне фільма «Тытанік» сродкамі музыкі, харэаграфіі і мастацкай пастаноўкі, гэта значыць, нічога новага, на жаль, не стварыў. Ні сюжэта, ні прачытання, ні нязвыклых сэнсаў — наадварот рызыкнуў прадставіць шматузроўневую гісторыю Джэймса Кэмерана ў прыкладнай схеме, магчыма, дастатковай для прыгожых танцаў на сцэне, але якой усё яшчэ не пашкодзілі б метафары, падтэксты і глыбіня.

Я б нават сказала, што гэта нармальна, усё ж такі балет — у першую чаргу пра іншае: пачуццёвую музыку, пластыку, страсці. Сапраўды, магчымасці самой гісторыі тут другасныя, а «Тытанік» ператвараецца ў спектакль для асалоды: усім вядомая любоўная драма вельмі прываблівае, музыка Алега Хадоскі дазваляе прыйсці ў тэатр толькі каб заплюшчыць вочы і слухаць (дырыжор-пастаноўшчык — Марына Траццякова), складаная харэаграфія дэманструе любоўны тандэм (балетмайстрам-пастаноўшчыкам стаў Сяргей Мікель), усё гэта ўвасабляецца ў эстэтычна якасных сцэнах (мастак-пастаноўшчык — Любоў Сідзельнікава і мастак па святле — Сяргей Азяран).

Фота Яўгеніі СПРУЦЬ.

І ўсё ж ёсць у гэтым варыянце «Тытаніка» некаторыя праблемы. Тое, што большасць гледачоў, я ўпэўненая, памятаюць фільм, іграе і на руку пастаноўшчыкам, і супраць іх. Знакамітая катастрофа, нават больш за тое, асацыюецца з сюжэтам Кэмерана, таму любая адсылка да кінакарціны нараджае ў памяці цудоўную любоўную драму і прымушае звярнуць на сябе ўвагу. «Тытанік» Алега Хадоскі — не проста адсылка да фільма, а відавочны амаж «Тытаніку» Джэймса Кэмерана, ад сюжэта да прамой варыяцыі песні Селін Дыён «My Heart Will Go On». Музычны тэатр можа ўмела выкарыстаць гэта для запаўняльнасці залаў: увасабленне ў тэатры любімага (і, галоўнае, паспяховага) гледачамі фільма сапраўды прыцягвае ўвагу.

Праўда, калі гэтае новае ўвасабленне бачыш на свае вочы — прыходзяць іншыя пачуцці. Фільм «Тытанік» становіцца не проста прывабным арыентырам, а больш дасканалым творам. І хоць «в одну телегу впрячь не можно коня и трепетную лань», параўнанне ўзнікае непазбежна. Мы бачым, як шмат відаў мастацтва цудоўна абыгрываюць «Тытанік» на тэатральнай сцэне, але вонкавая прыгажосць наўрад ці здольная кампенсаваць збяднення вядомай гісторыі і яе часам дзіўнае, без зразумелай матывацыі, цячэнне.

Мы надта шмат і надта добра памятаем фільм Кэмерана. І мы надта дрэнна разумеем прычынна-выніковыя сувязі балета Алега Хадоскі. Спрашчэнне перайшло межы: галоўная гераіня Маргарэт з'яўляецца на караблі з жаніхом і раптам дэманструе яму сваю незадаволенасць. Дзяўчына самазабыўна пакутуе, прыпадае да сцяны, адважваецца на самагубства. Усё так імкліва адбываецца, што сам балет не паспявае растлумачыць свае падзеі і ставіць, здаецца, на жаночую схільнасць да драматызавання і ахвочасць гледачоў да страсцей, кахання і трагічнага фіналу. Праўда, «вонкавасць» пастаноўкі настолькі вялікая, што нават пачуццямі праз прапанаваныя інструменты заражаешся са скрыгатам.

У самы фатальны момант Маргарэт сустракае Джэймса, які не дае ёй сігануць у ваду, з чаго пачынаецца іх гісторыя кахання — тыя ж танцы на палубе трэцяга класа, пасцельная сцэна і ўцяканне ад жаніха. Толькі што культавую сцэну з разведзенымі рукамі на карме не абыгралі.

Усё гэта выглядае прыстойна, а не банальнымі істэрыкамі і капрызамі толькі дзякуючы бэкграўнду, дзе значыцца прагляд фільма. Каханне, трэба сказаць, на сцэне Музычнага тэатра становіцца сапраўды прыгожай гісторыяй праз музыку, далікатныя рухі і сіні колер. У момант катастрофы ў яго нават можна паверыць, гледзячы на тое, як страстна і шматразова Маргарэт у мітусні скача на Джэймса.

На «Тытанік» прыемна глядзець, глядзець і слухаць. І хоць вонкавая эстэтыка мае надзвычайнае значэнне, за ёй у гэтым выпадку абсалютнае і «папсовае» запазычанне, непрапрацаваная логіка паводзін і неапраўданыя страсці. А ўсё, што не імкнецца да новага, базуецца на чужым поспеху, не дае нічога апроч прыгажосці, застаецца духмянасцю адной хвіліны.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ